

Asia: VN/27452/2020-OM-548

Julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoitus

Lausunnonantajan lausunto

Mitkä ovat mielestänne nykyisten julkisuuslain 24 §:n salassapitoperusteiden kehittämistarpeet? Puuttuuko nykyisistä salassapitosäännöksistä jotain olennaista? Kuvailkaa ja perustelkaa kehittämistarvetta mahdollisimman konkreettisesti.

Vammaisfoorumi on 29 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Kiitämme lausuntopyynnöstä.

Vammaisneuvostojen tiedonsaanti turvattava

Vammaisneuvostojen tehtävänä on vaikuttaa ja osallistua kunnan ja hyvinvointialueen päätöksentekoon. Tehtävän hoitaminen edellyttää pääsyä sekä julkisiin tietoihin että viranomaisen harkinnanvaraisesti julkistettavissa oleviin tietoihin, kuten valmisteilla oleviin asiakirjoihin. Käytännössä vammaisneuvostot törmäävät usein tiedonsaannin esteisiin, mikä heikentää mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksenteon varhaisessa vaiheessa.

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista edellyttää osallistamista

Laissa ja sen esitöissä tulee ottaa huomioon myös YK:n vammaissopimus, erityisesti sen 4 artiklan 3. kohta:

"Laadittaessa ja toimeenpantaessa lainsäädäntöä ja politiikkoja, joilla tätä yleissopimusta pannaan täytäntöön, sekä muissa vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta."

Osallistamisen mahdollistaminen edellyttää riittävää tiedonsaantia.

Julkiset hankinnat ja tiedonsaannin rajoitukset

Vammaisfoorumi katsoo, että tiedonsaannin rajoituksia erityisesti julkisiin hankintoihin liittyen tulisi arvioida myös vammaisneuvostojen osallistumismahdollisuuksien näkökulmasta. Esimerkiksi vammaispalveluja koskevien hankintojen suunnittelu ja kilpailutus edellyttävät neuvostojen osallistamista hyvissä ajoin. Liiallinen salassapito voi estää vaikuttamisen ja johtaa heikompaan palvelujen saavutettavuuteen ja laatuun.

Yhteenveto

Vammaisfoorumi ry esittää, että:

- Laissa ja sen esitöissä tunnistetaan vammaisneuvostojen tiedonsaannin erityistarpeet,
- Viranomaisen harkintaa koskevissa julkisuussäännöksissä otetaan huomioon YK:n vammaissopimus ja sen velvoitteet,
- Tiedonsaannin rajoituksia julkisten hankintojen yhteydessä tarkastellaan osallisuuden ja vaikuttamisen näkökulmasta, erityisesti vammaisneuvostojen osalta.

Vammaisfoorumi ry

Maija Aatelo Anni Kyröläinen

varapuheenjohtaja pääsihteeri

p. 045 217 4936

anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

Jos julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla (Oikeusministeriön julkaisuja 2023:32, lakiehdotuksen 5 §), millaisia muutoksia tämä edellyttäisi salassapitoperusteisiin? Kuvaile ja perustele muutostarvetta mahdollisimman konkreettisesti.

-

Oletteko tunnistaneet tietojen tai asiakirjojen salassapitoa koskevaa erityislainsäädäntöä, joka on ristiriidassa julkisuuslain salassapitosäännösten kanssa? Jos julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla (Oikeusministeriön julkaisuja 2023:32, lakiehdotuksen 5 §), aiheutuisiko soveltamisalan muutoksesta konkreettisia ristiriitoja nykyisen erityislainsäädännön kanssa tai tarvetta tarkentaa erityislainsäädäntöä?

-

Ignatius Katri
Vammaisfoorumi ry